

پنج فرمان تاریخی

در شماره گذشته با درج چهار فرمان از صفویه مختصری از سابقه و خدمت بایبوردیهار انوشتم اینک بقیه آنرا با توجه باینکه قراخان سلطان دوم از این دو دمان در جنگها و اردو کشیهای نادر شاه بوده و در اوایل سلطنت فتحعلی شاه محمد حسین بیگ نوه او که بعداً بر تبه سلطانی نایل گردید بموجب فرمان ۱۲۱۸ به سمت وکیل الرعایا و سرپرست ارسباران (قراجه داغ) منصوب شد و بعد از او پسرانش در خدمت محمد شاه قاجار که خود روز گاری در ارسباران حکومت کرده اسم و رسمی داشته تا جائیکه حاجی جامی بیگ و حسن خان پسران حسین سلطان بمنصب غلام

از

سرمنگ بنامشسته بایبوردیهار

پیشخدمتی که باصطلاح امروز آجودان مخصوص و بقول مرحوم عضدالدوله مؤلف تاریخ عضدی آنوقتها بامراء نامدار اختصاص داشت مفتخر شده همینطور سلسله خدمت تا امروز ادامه یافته که در جای خود ذکر خواهد شد .

اینک عین پنج فرامین مربوطه ذیلا درج و گراور میگردد :

(۱) فرمان ۱۱۱۶ هجری قمری شاه سلطان حسین صفوی راجع بحقوق

امامقلی بیگ در جمع بایبوردیها

(۲) فرمان ۱۲۱۷ هجری قمری فتحعلی شاه قاجار راجع بمنصب و کیل

الرعا یا و سر پرستی محمد حسین بیگ بایبوردی در ارسباران .

(۳) رقم ۱۲۴۲ هجری قمری شاهزاده محمد میرزا قاجار راجع بتیول

حسین سلطان بایبوردی .

(۴) فرمان ۱۲۵۳ هجری قمری محمدشاه قاجار راجع بغلام پیشخدمتی

حاجی جامی بیگ بایبوردی .

(۵) فرمان ۱۲۵۵ هجری قمری محمد شاه قاجار راجع بمستمری اولاد

حاجی جامی بیگ بایبوردی .

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی

فرمان شاه سلطان حسین صفوی:
راجع بحقوق امامقلی بیگ

هو
الملك لله

خاتم سلطنتی
بنده شاه ولایت حسین

فرمان همایون شد آنکه جماعت مذکورہ ضمن مبلغ دو تومان و نہ ہزار و سیصد و چهل دینار تبریزی از بابت وجوہات بشرحی کہ در ثبت اسم ہریک نوشتہ شدہ و در وجہ مواجب یونت ٹیل امامقلی بیگ ولد محمد بیگ نایب رفعت پناہ سلیمان بیگ یوزباشی شاہسون آجر لو عوض آنچه ہمہ سالہ از بابت حومان شکلی شیروان در وجہ او مقرر بودہ و از سرکار ضابطہ تصدیق نمودند کہ بعلت اینکہ معافی جماعت او سالو ثانی محال حسب الامر الاعلی مقرر شد کہ از قرار مبلغ یکصد و بیست تومان بخرج منظور شود و از آنقرار کہ بخرج منظور شدہ چیزی باقی نمی آمد و بہمہ سالہ دارمزبور باید عوض دادہ شود و از سرکار قورچی نوشتہ اند کہ تصدیق سند مزبورہ اودر دفتر باقیست و از قرار و کالت نامچہ کہ بتجویز عالیجاہ قورچی باشی رسیدہ شاہوردی بیگ ولد محمد بیگ اینالوراو کیل نمودہ و طلب عقد موقوفی ندارد حسب الظہر مقررہ متن پرسیانند و از قرار قبض بخرج مجری دانند و در عہدہ شناسند فی شہر ربیع الثانی سنہ ۱۱۱۶ (ہجری قمری)

☆ بنا باظہار سرہنگ بایبوردی فعلا نیز طایفہ باسم اجیرلودر جزو طوایف شاہسون در حال کوچ و تختہ قابو وجود دارد کہ آقای قوطاز شاہین سرپرست آنها در صحرای مغان خانہ و مسکن ساختہ و باوسایل موتو ریزہ ہامر کشاورزی اشتغال دارد لکن اسم این طایفہ در محاورہ و مکاتبہ ہموارہ اجیرلو ذکر شدہ و اصطلاح آجرلو با اجیرلو معنی و مفہوم دیگر پیدا میکند. در اطراف بہران و کرج ہم آجرلو ہستند.

فرمان وکالت و سرپرستی محمد حسین بیگک بایوردی
در قراجه داغ (ارسباران) از فتحعلیشاه قاجار

هو الله شأنه العزیز

خاتم سلطنتی

قرار در کف شاه زمانه فتح علی گرفت خاتم شاهی بحکم لم یزلی

الامر لله العلی العظیم - آنکه چون پیشهاد خاطر مرحمت نهاد خدیوانه و قرارداد ضمیر منیر سلامت بنیاد خسروانه آنستکه هر یک از خدمتگذاران جان نثار و جان نثاران خدمتگذار ایندولت جاوید قرار که در مضمار نیکو خدمتی گوی مسابقت از همگنان ربوده باشند اورا علی مقدار خدماتهم مورد نوازشات شاهانه فرموده بمناسب رفیع سرافراز و بمراتب منیع بین الاماثل قرین مفاخرت و اعزاز فرمائیم لهذا شاهد این مقال گواه احوال عالیشان رفیع مکان عزت و سخاوت نشان اخلاص و ارادت توأمان محمد حسین بیگک است ذره از آفتاب عنایت خسروانه راپرتو افکن ساخت امانی و آمال عالیشان مشارالیه فرموده در موجهه هذا السنه ایت تیل خیرت تحویل و مابعدھا ضابطی قصبه اهر و وکالت رعایای قراجه داغ را بمشارالیه مفوض و محول داشتیم که بنحوی که شاید و باید و بطریقیکه از مراسم جوهر و کاردانی او سزدو آید ضبط و ربط مهمات و تقدیم و انجام خدمات و سرپرستی رعایا و برابا و زارعین و ثبت و انتظام فرمایشات دیوان قضا آیین و سایر ملزومات مرجوعه بنحومساعی جمیله بمنصه ظهور و محاسن نیکو خدمتی خود را بیش از پیش ظاهر و باهر سازد و مبلغ هفتاد و پنج تومان که از بابت صادر نصفه مواجب سالیانه او در ازاء

خدمات مرجوعه برقرار کرده کماکان بعالی‌شان مشارالیه عنایت و مرحمت فرمودیم که همه ساله بازیافت و صرف معیشت خود ساخته بلوازم خدمات مرجوعه قیام و اقدام نماید.

عالی‌جاه منیع جایگاه شہامت و بسالت انتباه عزت و سخاوت دستگاہ مجدت و نجدت پناه اخلاص و ارادت آگاہ امیرالامراء العظام عباسقلی خان حاکم قراچہ داغ حسب المقرر لوازم خدمات مرجوعه را بعالی‌شان مشارالیه محول داشته سال بسال مبلغ مذکور را از بابت صادر ولایت در وجه او مهم سازی نماید عالی‌جاهان مقرب الخاقان مستوفیان عظام شرح فرمان قضا نظام را در بکار بستن لازمه ثبت نموده از شایبہ تبدیل و تغییر مصون و مأمون دانند و در عہدہ شناسند شہر ذی قعدۃ الحرام سنہ ۱۲۱۷ (ہجری قمری)

پژوہ گاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

رقم تیول حاجی جامی بیگ بایوردی
از محمد شاه در زمان حیات عباس میرزا نایب السلطنه

صیغع مهر

دولت اقبال در پمین محمد

حکم والاشد آنکه بنا بظهور خدمتگذاری و کاردانی و آگاهی عالیشان عزت و مجدت نشان اخلاص و اردات بنیان عمده الاعاظم والاعیان جامی بیگ قراجه داغی و فورمرحمت و عنایت خاطر خطیر و الا در باره او از ابتداء هذالسنه میمونه تنکوزئیل خیرت تحویل و مابعدھا متوجهی قریه تقدوز فی مجال اھر را که بالمقطع مقدار پانزده خروار بوزن جدید برنج است تیول ابدی واحسان سرمدی او مرحمت ووا گذار فرمودیم که چنانچه حسب الرقم قضا شیم نواب مالک الرقاب نایب السلطنه العلیه روحنا فداه در سنوات سالفه بتیول مرحوم حسین سلطان والدا و مشارالیه برقرار بوده مانیز در هذالسنه و مابعدھا در حق او مرحمت فرمودیم که سال بسال متوجهات دیوانی قریه مزبوره راضبط نموده و صرف معیشت خود سازد و بلوازم خدمتگذاری و بندگی پردازد مقرر آنکه عالیجهاهان مقربوا الحضرة العلیه مستوفیان و عالیشانان کتاب سعادت اکتساب شرح رقم قدر توأم را ثبت دفاتر خلود و دوام از شاییه تمیز و تبدیل و تحریف مصون و محروس دارند و در عهد شناسند تحریراً فی شهر ذی حجه - الحرام سنه ۱۲۴۲ (هجری قمری)^۱

۱ - این رقم پیش از جنگ دوم ایران و دوس که منتهی بمهد نامه تر کمانچای گردید صادر شده است .

فرمان غلام پیشخدمتی حاجی جامی بیگک بایوردی
از محمدشاه قاجار

هواله التعالی شأنه العزیز

خاتم سلطنتی

محمد شاه غازی صاحب تاج و نگیں آمد

شکوه و رونق و آئین و زیب ملک و دین آمد

الامر لله العلی العظیم آنکه چون بنا بمراتب ارادت و ظهور صداقت
عالیشان عزت و سعادت نشان مجدت و نجات بنیان اخلاص و ارادت ارکان
عمده الاعیان حاجی جامی بیگک و مشمول وفور مرحمت و اشفاق خاطر مهر
اشراق شاهنشاهی دربارۀ مشارالیه در معامله هنده السنه تخاقوی نیل سعادت
دلیل او را بمنصبیت غلام پیشخدمتی سرکار سرافراز فرمودیم که همواره در
رکاب ظفر اثر شهریاری بتقدیم خدمات پرداخته خدمت کند و نمت یابد و
حسن ارادت خود را ظاهر ساخته مورد عنایت پادشاهی شود و در ازاء خدمت
بدین موجب مواجب و سیورسات در وجه او مرحمت و التفات فرمودیم که
هرساله بازیافت داشته صرف معیشت خود نماید و بخدمات مقررہ پردازد .

مقرر آنکه عالیجاهان مجدت همراهان اخلاص و ارادت آگاهان مستوفیان
عظام و کتبه کرام دفترخانه مبارکه هرساله وجه مواجب و سیورسات مشارالیه
را موافق برات همایونی رسانیده شرح فرمان قضا جریان را ثبت دفاتر خلود
و دوام تهیه و در عهده شناسد فی شهر ربیع الثانی سنه ۱۲۵۳ (هجری قمری)

فرمان تیول اولاد حاجی جامی بیگ بایوردی
از محمد شاه قاجار

حواله التعالی شأنه العزیز

خاتم سلطنتی

محمد شاه غازی صاحب تاج و نکین آمد
شکوه و رونق و آئین و زیب ملک و دین آمد

الامر لله العلی العظیم آنکه چون از قرار رقم نواب غفران مآب
ولیعهد مبرور و فرمان جدا گانه مقدار پانزده خروار برنج بوزن جدید از
بابت متوجهی قریه نقدوز فی اعمال اهر بتیول حاجی جامی بیگ مرحمت و
برقرار شده بود اکنون مشارالیه در رکاب همایون وفات یافته علیهذا محض
ملاحظه خدمات مرحوم مزبور در هذه السنه مبارکه تنگوزئیل خیرت دلیل
وما بعدها متوجهات قریه مزبوره که مقدار پانزده خروار برنج بوزن جدید
است در حق اولاد مرحوم مزبور مرحمت و برقرار فرمودیم که هر ساله بدون
شراکت غیر مقدار مزبورا اخذ و باز یافت داشته صرف گذران و معیشت خود
کرده بفراغت بمراسم خدمتگذاری قیام و اقدام نماید مقرر آنکه برادر فرخنده
سیر کامکار و نور چشم سعادت مند نامدار قهرمان میرزا صاحب اختیار
آذربایجان بنحویکه مقرر فرموده ایم مقدار مزبور را همه ساله در حق اولاد
مرحوم مزبور برقرار دانسته از حواله و اطلاق معاف و مسلم دارد کتاب سعادت
اکتساب شرح فرمان مبارک را در دفاتر خلود ثبت و ضبط نمایند و در عهده
شناسد فی ۲۲ شهر صفر المظفر سنه ۱۲۵۵ (هجری قمری)

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی

پروفیسر شہناز گل خان کی زیر نگرانی

پرتال جامع علوم انسانی

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی